

a gòtica) y de las marcas de oralidad. Los anacolutos, incorrecciones léxicas y verbos ausentes conviven con semantismos latinos como “tepidos” que indicarían la presencia del confesor en el texto, lo que les sirve a la editoras para concluir que su edición se fundamenta en la copia del texto que transcribía Vitoria o algún acólito bajo su mando.

Los criterios de edición son correctos, solventes y se someten al estándar de la moderna Filología. Su transcripción es bastante conservadora (semipaleográfica), aspecto que sirve de gran ayuda para el historiador de la lengua y se justifica ampliamente pues el fin del libro no es divulgativo y se dirige a un público de ámbito especializado. En resumen, el texto editado es necesario; el estudio, solvente; el contexto, apasionante. No queda sino decir que es, por lo tanto, una importante contribución a los campos de la escritura mística y de la literatura escrita por mujeres cuya importancia no podemos soslayar.

Julio Vélez Sainz
ITEM & Universidad Complutense de Madrid
jjvelez@filol.ucm.es

Meritxell Simó, *Jaume Massó i Torrents. La cançó provençal en la literatura catalana cent anys després*, Firenze: Sismel (Corpus des troubadours, 3), XLI + 263 pp., ISBN: 978-88-8450-467-8.

Amb data de l'any 2012 l'editorial *Edizione del Galluzzo per la fondazione Ezio Franceschini* torna a publicar un article de Jaume Massó i Torrents (1863-1943), “La cançó provençal en la literatura catalana” que va aparèixer dins la *Miscel·lània Prat de la Riba* l'any 1923 publicat per l'Institut d'Estudis Catalans (Vol. I, pp. 341-468) amb l'objectiu de mostrar la tradició trobadoresca occitana a la literatura catalana medieval. Es tracta doncs de la reedició d'una obra vuitcentista que apareix amb el títol *Jaume Massó i Torrents: La cançó provençal en la literatura catalana cent anys després*, per iniciativa de l'Institut d'Estudis Catalans dins el marc de l'*Union Académique Internationale*, i del projecte *Corpus des troubadours*. Jaume Massó i Torrents fou una important figura de la filologia catalana, en els estudis de lírica medieval, que va rebre l'herència dels seus predecessors en estudis trobadorescos com Manuel Milà i Fontanals o Amadeu Pagès. No obstant el veritable objectiu de Massó va ser la recerca

de la literatura catalana medieval, així en l'estudi del manuscrit 146 (*Sg*) de la Biblioteca de Catalunya, va donar a conèixer les obres de Raimon de Cornet i de Peire Ladils. Durant força anys els seus treballs han estat obres de referència obligada pels estudiosos de la literatura catalana medieval: “Bibliografia dels antics poetes catalans”, dins de l'*Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, (1913-145) pp. 3-276; “L'antiga escola poètica de Barcelona”, dins dels *Quaderns d'estudi*, (1922) 14, pp. 51-58; o el *Repertori de l'antiga literatura catalana. La poesia*, (1932) I, Barcelona: IEC. Informacions que van ser actualitzades per estudis i publicacions posteriors com les de Carlos Alvar en els seus ja clàssics estudis de la influència de la lírica trobadoresca a la Península Ibèrica, dels anys 1977 (*La poesía trovadoresca en España y Portugal*) i 1978 (*Textos trovadorescos sobre España y Portugal*); els treballs presentats a l'homenatge a Martí de Riquer de l'any 2005, i editat per Vicenç Beltran, Meritxell Simó —autora de la introducció, notes i bibliografia del llibre que ressenyem— i, Elena Roig i que va aparèixer l'any 2006 amb el títol de *Trobadors a la Península Ibèrica. Homenatge al Dr. Martí de Riquer*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006, II + 406 pp. (Textos i Estudis de Cultura Catalana, 114); o els més recents d'Anna Alberni, Lola Badia i Lluís Cabré *Translatar i transferir: La transmissió dels textos i el saber (1200-1500)*, Santa Coloma de Queralt, Obrador Edèndum & PURV, 2010 (Actes del I Col·loqui Internacional del grup Narpan 2009). D'aleshores ençà —i tal com podem suposar— el magnífic —en el seu temps— estudi de Massó i Torrents ha estat llargament superat per nombrosos treballs de recerca posteriors com els que acabem de citar, la qual cosa ha obligat als nous editors a confeccionar un segon aparell crític de notes i comentaris per actualitzar tota la informació que l'autor exposà en el seu dia. D'aquesta manera en l'obra que ressenyem tenim —per una banda— el text i comentaris de l'autor, i —per l'altra— un nou aparell crític que introdueix “referències als principals estudis i edicions que s'han anant publicant des d'aleshores, correccions d'errors atributius i notícies de citacions i de textos que Massó no va conèixer o que no va esmentar” (pp. IX i X del llibre ressenyat). L'article de Massó ve precedit d'una introducció (pp. XIII-XLI) obra de Meritxell Simó. En aquest text hi trobem —a més dels comentaris al text de Massó— un especial interès per la “dansa” i la seva possible tradició francesa, obviant la tradició gallega medieval i les possibles arrels metricomelòdiques llatines. Especial interès de Simó tant per les actuals eines de consulta de repertoris lírics romànics medievals i bases de dades actuals, com pels poemes narratius amb cites líriques, en concret la famosa novel·la francès medieval el *Roman de la Rose*, que —d'una manera o d'altra— es podrien relacionar amb el contingut de l'obra de Massó. Desta-

quem, sobre tot, el valor arqueològic i documental de l'obra de Massó, com a mostra de la recerca filològica de finals del segle XIX i principis del segle XX, llargament citada, comentada i —com hem dit més amunt— esmenada en estudis posteriors a la seva publicació original.

Massó, en l'article que es torna a publicar ara, estudià la tradició dels poetes occitans en els trobadors i poetes catalans medievals com Ramon Vidal de Besalú, Cerverí de Girona, Jacme March, Jordi de Sant Jordi, Francesc de la Via, Pere Torroella, o Francesc Ferrer. D'aquest últim cal destacar l'edició que Jaume Auferil en va confeccionar l'any 1989 i que va desentrallar l'hermetisme poètic d'aquest autor medieval català. Massó dedicà una part del seu estudi tant als diferents cançoners catalans que ens transmeten obra lírica trobadoresca occitana, com a les obres narratives que recullen la tradició trobadoresca, com el *Curial e Guelfa* o la traducció catalana del *Decameró*, i d'altres de lírica narrativa com els *Goigs de la Verge Maria*, o de representacions teatrals medievals com el *Misteri d'Elx* o el *Misteri de Prades*. Al final del seu estudi Massó presenta unes conclusions valorant la importància de la tradició lírica occitana en la literatura catalana medieval, i uns apèndix, en llistes alfabètiques i número de pàgina, de trobadors no catalans que apareixen en la seva publicació, així com de trobadors catalans, poetes de l'escola de Tolosa, poetes catalans, poetes francesos, poetes castellans, primers versos d'obres anònimes i una llista general alfabètica. En resum la publicació del 2012 suposa un interessant document pels estudiosos de la tradició de la crítica filològica de la literatura catalana medieval més que pels estudis de la lírica trobadoresca occitana medieval. No obstant cal destacar la incongruència dels crèdits de la publicació actual: Per una banda consta com autora del llibre Meritxell Simó, quan la seva tasca ha estat la de confeccionar una introducció —extensa i ben documentada— a l'obra de Massó, les notes que corregeixen el text de l'autor i una bibliografia. Per altra banda en el títol del llibre hi trobem la denominació vuitcentista de "provençal" recollint una tradició italiana actualment en desús, quan hi ha consens en tota la comunitat acadèmica que avui estudia la lírica dels trobadors occitans en denominar aquest repertori com "occità" i no amb una sinècdoque.

Antoni Rossell
Arxiu Occità, Institut d'Estudis Medievals
 Universitat Autònoma de Barcelona